

УДК 811.112.2'243'373.7:37(497.7)

Мирјана Пачовска**ФОРМУЛИ ЗА ПОЗДРАВУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО
ГЕРМАНСКИ КАКО ВТОР СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО РС МАКЕДОНИЈА****Вовед**

Заедно со формулите за претставување, поздравите се први комуникативни фразеологизми (понатаму: КФ) со кои изучувачот на странски јазик се среќава при изучувањето на странскиот јазик.

Поздравот открива многу за манирите што ги има испраќачот, но и за односот што постои помеѓу испраќачот и примачот на поздравот, како и за поводот кога се употребува. Употребата на јазикот „во облик на формула“ е одамна опишана. Вреј и Перкинс (Wray&Perkins, през. од Qisheng, 2018: 168) истакнуваат дека 70% од говорните продукции на возрастните говорители на мајчин јазик, може да се сметаат за „*formulae*“, односно за едноставни формули. Тоа се покажува и со можноста говорителот со забрзано темпо во дел од секундата да се снајде во која било комуникативна ситуација и да искористи готови фрази. А, изучувачите на странски јазици уште во основното образование се среќаваат со различни комуникативни фразеологизми, како во учебниците, така и на часовите по странски јазик.

Во анализираниите учебници се наведени многу формули за поздравување (понатаму: ФП). Дел од нив се формални, дел се неформални, голем број од нив постојано се повторуваат, а некои се употребени многу ретко, што е и нормално затоа што станува збор за дијалектните формули за поздравување.

Целта на ова истражување е да се испитаат видовите ФП што се среќаваат во учебниците по германски како втор странски јазик во нашата

земја и врз основа на ексцерпираните примери да се направи споредба помеѓу ФП на две нивоа: во основно и во средно образование.

За потребите на ова истражување во теоретскиот дел се применуваат: методот на дескриптивна и експликативна анализа и методот на дефинирање, а во практичниот дел, со помош на анализа на содржината, се ексцерпираат ФП од сите наставни единици во учебниците за основно и за средно гимназиско образование по предметот Германски јазик како втор странски јазик. Податоците ќе се обработуваат со примена на компаративниот метод.

Дефинирање на комуникативните фразеологизми

Се смета дека КФ припаѓаат на периферниот дел¹ од фразеологијата², а интересот за истражување на овие изрази започнува да расте во последните триесетина години.

Иако на лингвистите сè уште не им успева целосно да дадат точна дефиниција за КФ, според основната класификација на Бургер, овој вид фразеологизми, покрај референцијалните и стуктурните, се изделуваат како релевантен подвид на фразеологизмите што имаат „одредени задачи во воспоставувањето, дефинирањето, извршувањето и завршувањето на комуникативните дејства“³ (превод М. П.), а според Мајор (Mayor 2006: 103), тие се „изрази кои може да се користат во определена комуникациска ситуација и кои, исто така, може да бидат интеркултурно многу различни“⁴ (превод М. П.).

¹ Штумф (Stumpf 2017: 59–96) на оваа проблематика му посветува труд со наслов: „Ist das Zentrum-Peripherie-Modell in der heutigen Phraseologieforschung noch haltbar? (Дали моделот центар – периферија во денешните фразеолошки истражувања сè уште е издржлив?)“ Може да се заклучи дека во почетните фразеолошки истражувања моделот центар – периферија многу се применува, особено кога со негова помош се „редел“ исклучително хетерогениот предмет на истражувањата во фразеологијата. Со развојот на фразеологијата како самостојна научна дисциплината, сè почесто се актуелни легитимните сомневања за тоа дали овој модел сè уште е актуелен, современ и издржлив или, пак, може да се смета како „камен на сопнување“, па затоа, од многу лингвисти (дури и од самиот Штумф) се напушта ваквата строга поделба на фразеолошкиот материјал.

² Палм (Palm 1997: 1) ја дефинира фразеологијата како: [...] die Wissenschaft oder Lehre von den festen Wortverbindungen einer Sprache, die in System und Satz Funktion und Bedeutung einzelner Wörter (Lexeme) übernehmen können...“ (Наука или учење за неслободните зборовни состави на еден јазик, кои во еден јазичен систем и реченица може да преземат функција и значење на поединечни зборови (лексеми) (превод М. П.), а Симоска (2016: 265–266), под терминот фразеологизам ги подразбира „сите видови петрифицирани структурно-синтаксички јазични состави со преносно значење, што се преземаат како готови единици од лексиконот на еден јазик.“

³ Burger (2003: 36): „...bestimmte Aufgaben bei der Herstellung, Definition, dem Vollzug und der Beendigung kommunikativer Handlungen.“

⁴ Mayor (2006: 103) „...solche Ausdrücke, die in einer bestimmten kommunikativen Situation benutzt werden und die auch interkulturell sehr unterschiedlich sein können.“

Уште од самото појавување во фразеолошкото поле на истражување, овие изрази добиваат голем бројни конкурентни термини, за кои Ленк (Lenk 2014: 80–82) вели дека, на некој начин, повеќе или помалку, се синонимни, што се прифаќа и во ова истражување. На пример, Бургер (Burger, 2003: 37) ги нарекува *Kommunikative Phraseologismen* (комуникаџивни фразеолоџизми), *Routineformeln*⁵ (рутински формули), но и *pragmatischer Phraseologismus*⁶ (прагматски фразеологизми). Како рутински формули се познати, исто така, и кај Глезер (Gläser, 1986), кај Мајор (Mayor, 2006) и кај Кулмас (Coulmas, 1981: 65). Кемпке (Kempcke, 1994: 309 и 2000) зборува за *kommunikative Wendungen*⁷ (комуникативни изрази), Пилц (Pilz, 1978: 658) ги нарекува *phraseologische Formeln* (фразеолошки формули), а Лигер (Lüger, 2007), пак, се служи со терминот *pragmatische Phraseme* (џраџмаџички фраземи). Под терминот *festgeprägte Sätze* (заџврџени речениџи), се среќаваат кај Рајхштајн (Reichstein, 1973: 212, през. од Vivaldi 2022: 4), а Гилих и Хенке (Gülich & Henke, 1979 и 1980, през. Stei,n 2004: 265), зборуваат за *sprachliche Routinen* (џазични руџини). Фајлке (Feilke, 1996: 265) ги опишува како *pragmatische Prägungen* (џраџмаџички кованиџи), а *situative Schematismen* (сиџуаџиски шемаџизми) ги нарекува Цендеровска-Корпус (Zenderowska-Korpus, 2004). Хепнерова (Höppnerová, 2017: 11) се служи со терминот *kommunikative Wendungen und häufige Sätze* (комуникаџивни изрази и честџи речениџи), што се чини како прифатлив термин бидејќи сите тие фрази се изрази за комуникаџија, а и чести речениџи што како готови елементи се земаат и во усната и во писмената комуникаџија.

Дефиниџија и карактеристики на формулите за поздравување

Полето на КФ е хетерогено и има бројни истражувачки пристапи и обиди за типологија на различни групи и подгрупи КФ. Во ова истражување, се фокусираме само на една група, а тоа се формулите за поздравување.

Кулмас (Coulmas, 1981: 140) напоменува дека оваа група и групата формули за преставување се најдобро истражуваните видови КФ, пред сѐ, од етнографски и од општествено-психолошки аспект. Според

⁵ Самиот Бургер (Burger 2003: 37) смета дека терминот рутински формули е попрактичен и полесен за паметење.

⁶ Терминот *pragmatische Phraseologismen* (прагматички фразеологизми), освен кај Бургер, се среќава и кај Бургер, Бухофер и Зиалм (Burger, Buchofer & Sialm 1982:41) и кај Бекман и Кениг (Beckmann & König 2002).

⁷ Под комуникативни изрази Кемпке (Kempcke) ја подведува и групата *Gesprächsformeln* (Ruusila 2014: 32).

него, изборот на поздравот зависи од многу фактори: формалноста на ситуацијата, блискоста на учесниците, нивните општествени односи, времето и местото на средбата итн. Кулмас (Coulmas 1981:144) заклучува дека „ФП се компоненти на ритуализирани модели рутини кои имаат многу различни специфични културолошки карактеристики⁸“ (превод М. П.).

Според Глезер (Gläser, 1990: 132), овие формули имаат фатичка (контактна) функција и со нив почнува (се отвора) и завршува (се затвора) разговорот, а притоа, соговорникот може да е присутен просторно или да е оддалечен, во случај на телефонски разговор.

Флајшер (Fleischer, 1982:135), на пример, групата ФП ја подведува под една друга група, кај него наречена *Höflichkeitsformeln oder Kontaktformeln* (учтивни формули или формули за контакт), а Глезер (Gläser, 1990: 132) ги обработува како заедничка група под името: *Begrüßungs- und Abschiedsformeln* (формули за ѝздравување и збојување).

Во ова истражување, кон оваа група ќе ги подведеме следниве подгрупи:

- *Grußformeln* (формули за поздравување),
- *Willkommensformeln* (формули за добре дојде) и
- *Begegnungsformeln* (формули при среќавање).

Цел на истражувањето

Емпириската анализа во ова истражување има за цел да одговори на следниве прашања:

- 1) Кои ФП се среќаваат во учебниците по германски јазик во основното и во средното гимназиско образование во РСМ?
- 2) Колку се застапени ФП во избраните учебници?
- 3) Кои се разликите и/или сличностите помеѓу ФП во овие учебници?

Со цел да се одговори на овие прашања, се прави ексцерпирање на примерите од учебниците што се анализираат, а потоа, примерите се класификуваат според лекциите и според критериумот дали се наоѓаат во учебниците за основно или за средно образование.

За разлика од Германија и германскојазичните земји, во кои се напишани голем број дисертации и научни трудови поврзани со ФП, во нашата земја, досега тие не се предмет на истражување. Исто така, и учебниците што се анализираат, досега, не се обработени.

⁸ Coulmas (1981: 144) „...sind bestandteile ritualisierter Routinen, die stark voneinander abweichende kulturspezifische Ausprägungen aufweisen.“

Критериуми што се земаат предвид при анализата на корпусот од овие учебници

При ексцерпирање на примерите забележани се над 20 групи КФ (на пр.: формули за повикување, формули за информирање, формули за реплицирање, формули за збогување, формули за честитање и сл.), но, во овој труд, се обработува само групата ФП.

Многу често, една ФП може да припаѓа и кон друга група (на пр., најчесто, таква симбиоза има помеѓу ФП и формулите за збогување или помеѓу ФП и формулите за претставување). Затоа при анализата се зема предвид и контекстот во кој е употребена ФП.

Анализата се ограничува само на корпусот ФП што се застапени во лекциите во учебниците и во сите придружни додатни делови од лекциите, односно во деловите што следат по лекциите. Во анализата, не е земен предвид снимениот материјал затоа што, генерално, истите формули што веќе се среќаваат во учебниците, се повторуваат.

Како основа за ексцерпираните примери служат две дефиниции за ФП: првата на Мајор (Mauro, 2006: 131), кој, првично, под овој тип фразеологизми ги подразбира сите изрази што се појавуваат на почеток, на крајот и во текот на комуникацијата, а имаат намена да го поздрават соговорникот. На пр.: *Guten Morgen* (добро утро), *Hallo* (здраво), *Tschüs* (чао) итн.; и втората на Глезер (Gläser, 1990: 132), која вели дека ФП го „отвораат“ односно го „затвораат“ разговорот, а притоа, соговорникот во комуникацијата може да е присутен просторно или да е оддалечен, во случај на телефонски разговор.

Анализа на учебниците во основно образование

1. Анализа на учебникот Planet A1

Учениците започнуваат со изучување на германскиот јазик како втор задолжителен изборен предмет во шесто одделение. Првиот контакт со јазикот тие го имаат токму со овој учебник, кој ја има следнава структура: учебникот има 16 наставни единици и половина од нив, од 1. до 8. наставна единица, се наменети за VI одделение, а останатите осум наставни единици, од 9. до 16., се предвидени за VII одделение.

По секоја четврта тема има дел наречен *Das kann ich schon* (Тоа веќе ја знам) и *Zum Schluss* (За крај). Идејата е преку овие делови да се повторат најважните целини од материјалот што е изучен во наставните единици. Има повторување на граматички и лексички теми, а дел од материјалот што е сместен тука, е тесно поврзан и со темата цивилизација. Учебникот

завршува со *Wortliste* (Листа со зборови), што е листа со вкупниот број зборови од целиот учебник и во неа се наведени само зборовите, а не и синтагмите, па затоа ги нема ФП, како: Guten Tag, Guten Abend, туку само еднословните поздравни формули: Grüezi, Hallo и Servus.

1.1. Во продолжение се наведуваат сите ексцерпти од учебникот за VI одд. За основно образование и страницата на која се среќава ексцерптот.

Лекции и дополнителни делови	ФП	Учебник/одделение/стр.
1. лекција	He, Julia!	(Planet VI/7/8)
	Hallo	(Planet VI/7/8)
	Guten Morgen	(Planet VI/8)
	Guten Tag	(Planet VI/8)
	Guten Abend	(Planet VI/8)
2. лекција	Hallo, Hannes	(Planet VI/14)
	Tag, Günter.	(Planet VI/14)
	Guten Tag, Hanna.	(Planet VI/14)
	Hallo	(Planet VI/14)
	He, Hannes! Hallo	(Planet VI/14)
	Hallo, hallo, hallo	(Planet VI/16)
Das kann ich schon	Hallo	(Planet VI/17)
	Tag	(Planet VI/17)
	Guten Morgen	(Planet VI/17)
	Guten Tag	(Planet VI/17)
	Guten Abend	(Planet VI/17)
3. лекција	Der Moderator sagt Guten Tag	(Planet VI/18)
	Hallo Sara. Hallo Lisa	(Planet VI/22)
4. лекција	Hallo, Onkel Alfred.	(Planet VI/24)
	Hallo Lisa	(Planet VI/24)
	Guten Abend	(Planet VI/24)
	Hallo Opa	(Planet VI/24)
	Guten Abend	(Planet VI/24)
	Gute Nacht	(Planet VI/24)
Das kann ich schon	Hallo!	(Planet VI/28)
	Gute Nacht	(Planet VI/28)

Zum Schluss	Hallo	(Planet VI/30)
	Guten Morgen	(Planet VI/30)
	Guten Tag	(Planet VI/30)
	Guten Abend	(Planet VI/30)
	Gute Nacht	(Planet VI/30)
	Grüezi	(Planet VI/30)
	Grüß Gott	(Planet VI/30)
	Servus	(Planet VI/30)
5. лекција	Hallo	(Planet VI/31)
	Hallo	(Planet VI/36)
	Guten Morgen	(Planet VI/36)
	Guten Morgen	(Planet VI/36/38)
6. лекција	Hallo	(Planet VI/38)
	Liebe Maria	(Planet VI/44)
Das kann ich schon	-	
7. лекција	Guten Morgen	(Planet VI/47)
8. лекција	-	
Das kann ich schon	-	
Zum Schluss	Hallo, ich bin Maria P.	(Planet VI/60)

Табела 1: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот Planet за VI одд.

1.2. Следуваат сите ексцерпти од учебникот за VII одд. основно образование и страницата на која се среќава ексцерптот.

Лекции и дополнителни делови	ФП	Учебник/одделение/стр.
	-	
10. лекција	Hallo Maïke.	(Planet VII/69)
	Hallo.	(Planet VII/69)
	Hallo, Lena, hier ist Jakob.	(Planet VII/70)
	Hallo Jakob	(Planet VII/70)
	Hallo, Tante...	(Planet VII/71)
Das kann ich schon	-	
11. лекција	-	
12. лекција	Hallo, Julia	(Planet VII/82)
Das kann ich schon	-	
Zum Schluss	-	

13. лекција	Hallo,	(Planet VII/94)
14. лекција	Hallo, Manu! Hier ist Uli.	(Planet VII/98)
	Hallo Uli.	(Planet VII/98)
	Hallo Christine!	(Planet VII/99)
	Hallo Uli.	(Planet VII/100)
Das kann ich schon	-	
15. лекција	-	
16. лекција	Hallo, Ane.	(Planet VII/106)
	Hallo, Alex!	(Planet VII/106)
	Hallo Jenny.	(Planet VII/106)
	Hallo	(Planet VII/106)
	Hallo Mama	(Planet VII/107)
	Hallo, sagt Mama.	(Planet VII/107)
	Hallo Papa	(Planet VII/107)
	Guten Tag! Karo, Karo, guten Tag	(Planet VII/107)
	Hallo, Tante Vera. Hier ist Alex.	(Planet VII/111)
	Hallo, Alex.	(Planet VII/111)
	Hallo Alex, Anna und Jenny	(Planet VII/111)
Zum Schluss	Hallo. Guten Tag	(Planet VII/116)
Wortliste (на крајот од учебникот)	Hallo	(Planet VII/117)
	Grüß Gott	(Planet VII/119)
	Grüezi	(Planet VII/119)
	Servus	(Planet VII/119)

Табела 2: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот Planet за VII одд.

2. Анализа на учебникот Logisch A2

За учениците од осмо и од деветто одделение во основното образование е наменет учебникот Logisch A2. Во овој случај треба да се напомене дека станува збор за учебник од друга издавачка куќа, што значи и сосема различна структура на учебник, споредено со структурата на учебникот од претходните две одделенија. Имено, овој учебник е конципиран на следниов начин: има 16 наставни содржини, од кои првите осум се

наменети како материјал за во VIII (осмо) одделение, а следните осум за во IX (деветто) одделение.

По секоја наставна единица, следува дел со наслов *Kannst du das schon?* (Дали сè уште го знаеш?), а на крајот од страницата, најчесто, се напишани и комуникативни фразеологизми кои не се секогаш вметнати во наставните единици. По секоја четврта наставна единица следи дел *Grammatikübersicht* (Преглед на граматиката) и *Fertigkeitstraining* (Тренинг) и се застапени четирите вештини: Hören, Lesen Sprechen Schreiben (слушање, читање, зборување и пишување). Единствено овој учебник не содржи листа со зборови на крајот.

2.1. Во табелата се претставуваат сите ексцерпти од учебникот за VIII одд. основно образование и страницата на која се среќава ексцерптитот.

Лекции и дополнителни делови	КФ	Учебник/одделение/стр.
1. лекција	Liebe Oma,	(Logisch VIII/11)
	Lieber/liebe	(Logisch VIII/11)
	Hallo	(Logisch VIII/11)
2. лекција	-	
Kannst du das schon	-	
3. лекција	Hallo Leute,	(Logisch VIII/21)
Kannst du das schon?	-	
4. лекција	-	
Kannst du das schon?	-	
Grammatikübersicht	-	
Fertigkeitstraining:Hören	-	
5. лекција	Hey...! So cool. Danke	(Logisch VIII/39)
	Hallo..!	(Logisch VIII/39)
	Lieber..!	(Logisch VIII/39)
	Hallo Paps,...	(Logisch VIII/41)
6. лекција	-	
7. лекција	Hi , Florian	(Logisch VIII/53)
	Hi , Flo,	(Logisch VIII/54)
	Hi , Marlene,	(Logisch VIII/54)
8. лекција	-	
Grammatikübersicht	-	
Fertigkeitstraining: Lesen	-	

Табела 3: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот Logisch за VIII одд.

2.2. Во следната табела се наведуваат сите ексцерпти од учебникот за IX одд. основно образование и страницата на која се среќава ексцерптитот.

Лекции и дополнителни делови	ФП	Учебник и стр.
9. лекција	Hallo	(Logisch VIII/70)
Kannst du das schon?	-	
10. лекција	Hallo, Mama	(Logisch VIII/76)
Kannst du das schon?	-	
11. лекција	-	
Kannst du das schon?	-	
12. лекција	Hallo	(Logisch VIII/90)
	Hi	(Logisch VIII/90)
Grammatikübersicht	-	
Fertigkeitstraining: Sprechen	-	
Kannst du das schon?	-	
13. лекција	Lieber Herr Dr. Winter,	(Logisch VIII/99)
	Lieber Robby,	(Logisch VIII/99)
14. лекција	Hallo ihr!	(Logisch VIII/108)
Kannst du das schon?	-	
15. лекција	Hallo Pia,	(Logisch VIII/111)
	Lieber Christian	(Logisch VIII/111)
	Liebe Eva	(Logisch VIII/111)
Kannst du das schon?	-	
16. лекција	Griß di!	(Logisch VIII/118)
Grammatikübersicht	-	
Fertigkeitstraining: Schreiben	-	
Sprechen 16 l.	Hallo,...	(Logisch VIII/125)
	Guten Tag,...	(Logisch VIII/125)
	Hallo, mein Name ist Dominik.	(Logisch VIII/125)
	Hallo Dominik,	(Logisch VIII/125)
Quellenverzeichnis	Учебникот завршува со извори што се користени и во него, воопшто не се застапени КФ	Стр. 128

Табела 4: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот Logisch за IX одд.

Следува целосен приказ на формулите за поздравување во учебниците што се користат во основното образование.

ФП во учебниците за основно образование			
Учебник Planet		Учебник Logisch	
VI	VII	VIII	IX
Hallo	Hallo	Hallo	Hallo
He		Hi	Hi
Guten Morgen		Hey	
Guten Tag	Guten Tag		Guten Tag
Guten Abend		Liebe/Lieber	Liebe/lieber
Gute Nacht			
Grüezi			Griß di
Grüß Gott			
Servus			
9	2	4	5

Табела 5: Преглед на формулите за поздравување во учебниците од основното образование

Врз основа на ексцерпираните примери доаѓаме до следниве резултати:

- Во учебникот за VI одд., се застапени следниве ФП: *Hallo*, *He*, *Guten Morgen*, *Guten Tag*, *Guten Abend*, *Gute Nacht*, *Grüezi*, *Grüß Gott* и *Servus*.
- Германскиот поздрав *Hallo* во еден случај е употребен неколкупати, односно се повторува како во ехо (*Hallo*, *hallo*, *hallo*), а за овој феномен, зборува и Кулмас (1981: 109). Всушност, во овие случаи, ист говорен чин се употребува и од соговорникот и од говорителот.
- Синонимни формули за поздравување на германското *Hallo* се: *He*, *Hi* и *Hey*. Овие формули се неформални и најчесто се упатуваат на личност која соговорникот лично ја познава, а поздравот се однесува на целиот ден, независно дали е ден или ноќ.
- Под влијание на англискиот се користат комуникативните фразеологизми: *Hi* и *Hey*. Притоа, *Hi* за првпат се користи дури во VIII одд., а тоа значи дека се користи во период кога тинејџерите зачестено користат англицизми, особено во друштво на своите врстници, како што е случајот со ликовите во учебникот.

- *Hey* се појавува за првпат во VIII одд. *Hey*⁹ може да има неколку значења:
- ФП, извик за обраќање и извик за да се искаже изненадување или гнев.
- *Guten Morgen, Guten Tag, Guten Abend, Gute Nacht* се основните поздрави што се изучуваат на првите часови по германски јазик.
- *Gute Nacht* во одредени контексти може да е и формула за збогување, но во контекстите каде што е употребен има функција на поздрав.
- Поретко се забележува ФП во скратена форма, имено само *Tag*, што е синонимен поздрав за *Guten Tag*. Оваа форма е неформална, а Германците имаат навика во неформални ситуации, наместо да се поздрават со долгата стандардна форма *Guten Tag*, да искористат само *Tag*. Во македонскиот јазик, тоа не е возможно и прифатливо, ниту во разговорниот јазик. Нема форма 'ден', како скратен поздрав од добар ден.
- Се користат дијалектните формули за поздравување: *Grüezi, Grüß Gott, Servus* и тие се прикажани на сликовит начин, преку географската карта од Германија, Швајцарија и Австрија, при што се алудира на регионот каде што се користат.
- Изненадува фактот што во учебниците се земаат предвид и дијалектни варијанти на ФП, кои се типични и специфични за одредена култура. Овој феномен се должи на плурицентричноста на германскојазичното подрачје затоа што не постои еден германски стандард, туку повеќе вариетети (германски, австриски, швајцарски).
- Во одредени случаи, или скоро во сите, тие претставуваат и проблем за точно преведување, но и за точно усвојување во јазикот цел.
- Во учебникот за VII одд. се застапени само две ФП: *Hallo* и само еднаш *Guten Tag*. Изненадува фактот што останатите ФП, воопшто, не се користат.
- Во учебникот за VIII одд. се застапени само четири ФП: *Liebe/lieber; Hallo, Hi, Hey!*
- *Liebe/lieber* секогаш е искористена во пишаната комуникација, т. е. во меил или во писмо и најчесто е дополнета со името на оној кому му е упатен меилот или писмото. Во учебникот, оваа ФП е поврзана со понеформални меилови и е упатена до близок соговорник.
- И во учебникот за IX одд. не се забележани многу поздравни формули. Тука се среќаваат само: *Hallo, Hi, Guten Tag* и *Liebe/Lieber*, која се користи или на почеток во пишан меил или во писмо. Новина е што за првпат се употребуваат и дијалектните ФП (*Griß di*) што не се дел од задолжителната наставна програма, а тоа значи дека често, случајно или намерно, и се пропуштаат. Овој ФП не се забележува понатаму ни во учебниците од средно образование.

⁹ <https://www.wortbedeutung.info/hey>, Датум на пристап, 12.2.2023.

- Анализата покажува дека во учебниците за основно образование најмногу ФП се среќаваат во учебникот за VI одд., а најмалку во неговото продолжение, т. е. во VII одд.
- Во учебникот Logisch изненадува сознанието дека не е забележано користење на основните поздрави, како: *Guten Tag*, *Guten Morgen* или *Gute Nacht*.

Анализа на учебниците во средно гимназиско образование

1. Анализа на учебникот Prima A1, Band 4

Овој учебник е наменет за учениците што го изучуваат германскиот како втор странски јазик во прва година од гимназиското образование. Учебникот има свој претходник, Prima A1, кој, пак, не се користи во основното училиште. Тоа значи дека изучувачите за првпат се среќаваат со ликовите во учебникот и со овој модел на учебник. Учебникот има 7 наставни теми по третата лекција, дел со наслов *Kleine Pause Мала пауза*, што содржи игри и делови погодни за зборување. Учебникот завршува со делот *Große Pause* (Голема пауза, што е составен од приказни, слики, тест и преглед на содржината со најважните аспекти што се изучиле.

Во продолжение се прикажуваат сите ексцерпти од учебникот **Prima A1, Band 4** за I год. средно гимназиско образование и страницата на која се среќава ексцерптот.

Лекции и дополнителни делови	ФП	Учебник/година/стр.
8. лекција	-	
Das kannst du doch	-	
9. лекција	Ja, guten Tag , ich bin Elina.	(Prima A2/I/18)
Das kannst du doch	-	
10. лекција	Hу, Toby	(Prima A2/I/22)
	Hallo! Во мејл	(Prima A2/I/25)
Das kannst du doch	-	
Kleine Pause	Hey, du!	(Prima A2/I/31)
11. лекција	Guten Tag. Guten Tag.	(Prima A2/I/39)
Das kannst du	-	
12. лекција	Hi, Freunde!	(Prima A2/I/46)
Das kannst du	-	

13. лекција	Guten Tag, wir hätten gern..	(Prima A2/I/54)
Das kannst du	-	
14. лекција	-	
Das kannst du	-	
Große Pause	Hallo Tina!	(Prima A2/I/70)
Wortliste	-	

Табела 5: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот Prima A1 за I г.

2. Анализа на учебникот Prima B1, Band 5

Овој учебник е продолжение на претходниот учебник и е наменет за втора година гимназиско образование, што значи дека изучувачите на германскиот како втор странски јазик веќе се запознаени со структурата на учебникот. Но, и овој учебник има делумно поинаква структура: имено, станува збор за 22 теми, по секоја трета тема има дел наречен *Training* (Повторување), во кој се обработуваат, генерално, сите изучени елементи од трите лекции како целина. Во овие делови има и ФП кои се земени предвид при анализата, особено ако тие, воопшто, не се претходно спомнати во лекциите.

Во табелата подолу се покажуваат сите ексцерпти од учебникот Prima B1, Band 5 за II год. средно гимназиско образование и страницата на која се среќава ексцерптитот.

Лекции и дополнителни делови	ФП	Учебник/година/стр.
1. лекција	-	
2. лекција	-	
3. лекција	-	
Training 1	Liebe Thea...	(Prima B1/II//20)
4. лекција	-	
5. лекција	-	
6. лекција	-	
Training 2	Hallo	(Prima B1/II//36)
	Hi	(Prima B1/II//36)
	Sehr geehrte Frau Langenfeld..	(Prima B1/II//36)
7. лекција	-	

8. лекција	Guten Tag , hier Praxis Dr. Meyer	(Prima B1/II/43)
	Guten Tag , Marco Petric am Apparat.	(Prima B1/II/43)
	Guten Tag , Herr P.. Was fehlt ihnen denn?	(Prima B1/II/44)
9. лекција	Hi , Lisa,	(Prima B1/II/46)
Training 3	-	
10. лекција	Guten Tag , kann ich Ihnen helfen?	(Prima B1/II/57)
	Guten Tag , ich möchte...	(Prima B1/II/57)
11. лекција	-	
12. лекција	Liebe Marina ,	(Prima B1/II/63)
Training	Hallo , ich heiße Maria..	(Prima B1/II/66)
	Hallo Leute	(Prima B1/II/68)
13. лекција	-	
14. лекција	-	
15. лекција	Hallo zusammen,	(Prima B1/II/81)
	Hallo Andreas	(Prima B1/II/81)
Training 5	Liebe/r..	(Prima B1/II/85)
16. лекција	Liebe/r...	(Prima B1/II/88)
17. лекција	-	
18. лекција	-	
Training 6	-	
19. лекција	Sehr geehrte Damen und Herren	(Prima B1/II/104)
20. лекција	-	
21. лекција	-	
22. лекција	-	

Training 7	Hallo Lisa, hallo Alex	(Prima B1/II/118)
	Liebe Michi	(Prima B1/II/120)
	Lieber...	(Prima B1/II/120)
	Hallo zusammen,	(Prima B1/II/120)
	Hallo...	(Prima B1/II/120)
	Hi..	(Prima B1/II/120)
	Hallo, ihr alle!	(Prima B1/II/120)
	Hallo Jungs,	(Prima B1/II/120)
	Hallo,....,	(Prima B1/II/120)
	Sehr geehrter Herr Schulz	(Prima B1/II/121)
Liste der unregelmäßigen Verben	-	
Liste der Verben mit Präpositionen	-	
Wortliste	-	
Redemittel	-	

Табела 6: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот Prima B1 за II г.

3. Анализа на учебникот Beste Freunde B1.1.

Во трета година гимназиско образование учениците се среќаваат повторно со нов учебник од друга издавачка куќа. Овој учебник ја има следнава структура: започнува со лекција број 37, а завршува со лекција број 45.

По секоја трета лекција, со која, воедно, се прави целина од една наставна тема, следи делот со четири наслови: *Landeskunde* (Цивилизација), *Lesen* (Читање), *Auf einen Blick* (На прв поглед), *Weißt du noch?* (Дали уште знаеш?) Целта на овие делови е повторување на сè што е работено во трите лекции како завршена целина. Учебникот завршува со регистар на зборови.

Во продолжение се даваат сите ексцерпти од учебникот Beste Freunde B1.1. за III год. средно гимназиско образование и страницата на која се среќава ексцерптот.

Лекции и дополнителни пасуси	ФП	Учебник/година/стр.
Предговор на книгата	Liebe Leserinnen, liebe Leser	(BF B1.1/III/3)
37. лекција	Hi , ihr zwei	(BF B1.1/III/7)
	Hi Ana	(BF B1.1/III/7)
	Lieber Fabio	(BF B1.1/III/8)
	Hey Anna	(BF B1.1/III/8)
38. лекција	Hallo	(BF B1.1/III/14)
	Hallo , liebe Schülerinnen und Schüler	(BF B1.1/III/15)
	Wir begrüßen euch...	(BF B1.1/III/15)
39. лекција	-	
Landeskunde	-	
Lesen	Hi Hendik,	(BF B1.1/III/21)
Auf einen Blick	-	
40. лекција	Liebe Sofie!	(BF B1.1/III/27)
41. лекција	Liebes Tierhein-Team	(BF B1.1/III/31)
42. лекција	Liebe Schülerinnen und Schüler, liebe Lehrerinnen und Lehrer, liebe Eltern	(BF B1.1/III/34)
Landeskunde	-	
Lesen	Servus Leute!	(BF B1.1/III/39)
	Moin!	(BF B1.1/III/39)
Auf einen Blick	-	
43. лекција	Hi , mein Name ist Simon.	(BF B1.1/III/43)
44. лекција	-	
45. лекција	Hi , Nicole!	(BF B1.1/III/53)
Landeskunde	-	
Lesen	-	
Auf einen Blick	-	
Wortliste	-	

Табела 7: Преглед на сите ексерпирани формули за поздравување од учебникот Beste Freunde B1.1. за III г.

4. Анализа на учебникот Beste Freunde B1.2.

Овој учебник е наменет за учениците во четврта година гимназиско образование. Учебникот претставува продолжение на материјалот од

трета година, значи, ги има истите ликови и сосема истата шема во структурата на лекциите. Со овој учебник завршува процесот на средно образование на изучувачите и тие, на крај, во четврта година, треба да го постигнат нивото Б1.2.

Во табелата што следува, се дадени сите ексцерпти од учебникот *Beste Freunde B1.2.* за IV год. средно гимназиско образование и страницата на која се среќава ексцерптитот.

Лекции и дополнителни пасуси	ФП	Учебник/година/стр.
Предговор на учебникот	Liebe Leserinnen, liebe Leser	(BFB1.2/IV/7)
46. лекција	Hi, Laura, Wie geht's?	(BFB1.2/IV/7)
	Hey Laura, обраќање во мејл	(BFB1.2/IV/8)
47. лекција	Hey, toll!	(BFB1.2/IV/12)
48. лекција	-	
Landeskunde	-	
Lesen	-	
49. лекција	Hallo, Jonas, hallo Max	(BFB1.2/IV/28)
50. лекција	-	
51. лекција	-	
Landeskunde	-	
Lesen	Hallo. Grüßte sie mich	(BFB1.2/IV/39)
	Hallo, grüßte ich zurück	(BFB1.2/IV/39)
	Hallo, grüßte Tina wieder freundlich.	(BFB1.2/IV/39)
52. лекција	-	
53. лекција	Hey, was ist denn los?	(BFB1.2/IV/50)
	Hey, lusig!	
	Hi, alles okay?	(BFB1.2/IV/51)
54. лекција	Hi, Anna, das Konzert ist zu Ende.	(BFB1.2/IV/54)
Landeskunde	-	
Lesen	-	

Табела 8: Преглед на сите ексцерпирани формули за поздравување од учебникот *Beste Freunde B1.2.* за IV г.

Следува целосен приказ на формулите за поздравување во учебниците за средно гимназиско образование.

ФП во учебниците за средно гимназиско образование			
Учебник Prima A1, Band 4	Учебник Prima B1, Band 5	Учебник Beste Freunde B1.1.	Учебник Beste Freunde B1.2.
I година	II година	III година	IV година
Hallo	Hallo	Hallo	Hallo
Hi	Hi	Hi	Hi
Guten Tag	Guten Tag	Hey	Hey
Hу	Liebe/lieber	Liebe/Lieber	
	Sehr geehrte/r	Servus	
		Moin	
		Wir begrüßen euch	
4	5	7	3

Табела 9: Преглед на формулите за поздравување во учебниците од средно гимназиско образование

Резултати од анализата:

1. Во прва година средно гимназиско образование се започнува со нов учебник и во целиот учебник се застапени само четири ФП, и тоа: *Hу*, *Guten Tag*, *Hi* и *Hallo*.

На крајот од учебникот има листа со зборови, во која нема ФП.

2. Во учебникот за втора година преовладуваат текстови во кои воопшто нема комуникативни фразеологизми, а од ФП, се застапени само следниве: *Hallo*, *Hi*, *Guten Tag*, *Liebe/lieber* и *Sehr geehrte/r*.

Liebe/lieber и *sehr geehrte/r* се користат само во меилови, и тоа: *Liebe/lieber* е наменета за поздравување на блиско лице, а учтивата форма *Sehr geehrte/r*, која и за првпат се употребува во овој учебник, е наменета за поофицијални меилови или писма.

Од вкупно 22 лекции и 7 дополнителни пасуси на наставните единици со наслов *Training*, ФП воопшто не се употребени во 17 наставни единици/дополнителни пасуси.

3. *Hallo* е придружено со варијантите: *Hallo zusammen*, *Hallo Leute*, *Hallo Andreas*, *Hallo Jungs*.

4. Во учебникот за трета година, се застапени следниве ФП: *Hi*, *Liebe/r*, *Hey*, *Hallo*, *Wir begrüßen euch*, *Servus* и *Moin* како дијалектна ФП, а воедно и за првпат досега застапена во овој учебник.

5. Учебникот за четврта година избобилува со дијалози и текстови, но во него се забележани само овие ФП: *Hi*, *Hey*, *Hallo*, *Liebe*. Притоа, ФП *Hey* е употребена само еднаш како формула за поздравување (*Hey, Laura*), а двапати (*hey toll* и *hey lustig*) во поинаков контекст, односно *hey* има значење на извикот *ej*. Ако го прочитаме примерот (*hey, Laura*), без да го знаеме контекстот во кој е употребена оваа ФП, тогаш можеме да го сфатиме како извик, па, оттука, се заклучува дека контекстот и ситуацијата играат голема и значајна улога за точно класификување на ваквите формули.

6. Од анализата на овие четири учебници, се заклучува дека единствено *Hallo* и *Hu* се искористени како ФП во сите учебници.

7. Посложен поздрав се користи дури во трета година (*Wir begrüßen dich*), а во четврта година за првпат е искористен и дијалектниот поздрав *Moin*. Тоа е и единствениот пат кога овој дијалектен поздрав е употребен во учебниците.

8. Анализата не ги потврдува нашите очекувања дека во учебниците за средно гимназиско образование ќе се појават најголем број различни и посложени КФ за поздравување.

На крајот од анализата се прикажува и табелата со ФП одделно, односно оние што се среќаваат само во основно, оние што се среќаваат само во средно и заедничките ФП, т. е. оние што се застапени и во учебниците за основно и во учебниците за средно гимназиско образование.

Формули за поздравување		
во основно образование	во средно гимназиско и во основно образование	во средно гимназиско образование
<p>Hallo</p> <p>He</p> <p>Hi</p> <p>Hey</p> <p>Guten Morgen</p> <p>Guten Tag</p> <p>Guten Abend</p> <p>Gute Nacht</p> <p>Grüezi</p> <p>Grüß Gott</p> <p>Servus</p> <p>Griäß di</p> <p>Liebe/lieber</p>	<p>Hallo</p> <p>Hi</p> <p>Hey</p> <p>Guten Tag</p> <p>Liebe/lieber</p> <p>Servus</p>	<p>Hallo</p> <p>Hy</p> <p>Hi</p> <p>Hey</p> <p>Moin</p> <p>Guten Tag</p> <p>Sehr geehrte/r</p> <p>Servus</p> <p>Wir begrüßen euch</p> <p>Liebe/lieber</p>
Вкупно 13	Вкупно 6	Вкупно 10

Табела 10: Преглед на вкупниот број самостојни формули за поздравување од учебниците за основно и средно гимназиско образование

Врз основа на оваа табела, може да се заклучи дека исти ФП што се користат и во учебниците за основно и во учебниците за средно гимназиско образование се само шест, и тоа: *Hallo*, *Hi*, *Hey*, *Guten Tag*, *Liebe/lieber* и *Servus*. Овие резултати изненадуваат затоа што не се очекува ФП од типот *Guten Morgen* или *Gute Nacht* да не се употребени ниту еднаш во учебниците за средно гимназиско образование, имајќи предвид дека секојдневно се користат на часовите по германски јазик.

Од друга страна, во сите анализирани учебници воопшто не се искористени следниве ФП: *Grüß dich*, *Grüß Sie*, *Mahlzeit* или *Hallöchen*.

Заклучок

На некој начин, ФП претставуваат израз на човечката желба за социјална интеграција и често ја покажуваат подготвеноста и компетентноста на соговорниците да комуницираат едни со други.

Ова истражување, што се базира на ексцерпиран корпус од 6 учебници и со кој се обработени ФП, покажува дека прашањето за ФП во учебниците што се користат и во основно и во средно гимназиско образование е повеќе од актуелно, а тоа, секако, е поврзано со функционалните својства

на дадените ФП затоа што тие се користат во скоро сите контексти за да се започне разговор. И во учебниците за основно, а и во оние за средно гимназиско образование, генерално, се претпочитаат ФП, иако е очигледно дека се третираат многу различно и несистематски, а за тоа сведочи различниот број ФП се користат во анализираниите учебници.

Ова истражување дава можност за заклучок дека најмногу ФП се користат во VI одделение, а во погорните одделенија доаѓа само до нивно повторување, односно скоро целосна незастапеност на ФП, на пример, во учебникот за IV година гимназиско образование.

Кога и која ФП се користи, зависи од неколку фактори, и тоа: од возраста на изучувачите, од тоа дали станува збор за формална или неформална ситуација и сл.

Од истражувањето се гледа дека ФП се составен дел од анализираниите учебници и дека имаат голема и клучна улога при усвојување на германскиот јазик како втор странски јазик во нашето основно и средно гимназиско образование.

Поради важноста на овие изрази во усвојувањето на германскиот како втор јазик, секако, се потребни натамошни истражувања за останатите видови КФ и за нивната функција.

Библиографија:

Библиографија на кирилица:

- Велјановска, К. (2006) Фразеолошките изрази во македонскиот јазик со осврт на соматската фразеологија. Куманово: Македонска ризница.
- Симоска, С (2016) Библијата како непресушен извор на фразеологизми: германско-македонски паралели. во: Зборник на трудови од меѓународната научна конференција. 73-83. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Библиографија на латиница:

- Afonkin, Jurij N. (1983) *Konversationsformeln*. Moskau: Prosveščenie.
- Burger, H./Annelies B./Ambros S. (1982) *Handbuch der Phraseologie*. Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- Burger, Harald (2003) *Phraseologie: eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. 2 überarbeitete Auflage. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Coulmas, F (1981) *Routine im Gespräch. Zur pragmatischen Fundierung der Idiomatik*. Wiesbaden: Athenaion.
- Fleischer, Wolfgang: *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut. 1982.

- Gläser, R. (1986) *Phraseologie der englischen Sprache*. Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- Höppnerová, Věra (2013) Konventionalisierte Routineformeln. In: *Ference, Anja Edith und Libuše Spáčilová (Hrsg.): Deutsch als Sprache der (Geistes)Wissenschaften: Linguistik; Akten der Olmützer Tagung des Germanistenverbandes der Tschechischen Republik*. Kunstzentrum der Palacký-Universität Olomouc. Brno: Tribun EU.
- Hyvärinen, I., Liimatainen, A. (2011) *Beiträge zur pragmatischen Phraseologie*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Ivanetić, Nada: Pozdravne formule u rječnicima. In: *Filologija*. Zagreb. S. 221-234. 2001.
- Jääskeläinen, P (2017) „Sag mal, spinnst du?“ „Stehen bleiben! Polizei!“ – *Kommunikative Routineformeln in der Telenovela Sturm der Liebe und in der Krimiserie Der Staatsanwalt*“. Helsinki: Institut für moderne Sprachen Germanistik. Magisterarbeit.
- Kauffer, M (2013) Phraseologismen und stereotype Sprechakte im Deutschen und im Französischen. In: *Linguistik Online, Bern Open Publishing*.
- Kecskes, I (2010) Situation-bound utterances as pragmatic acts. In: *Journal of Pragmatics* 42.
- Kempcke, G.(1994) „Zur Darstellung der kommunikativen Wendungen in den gegenwartssprachlichen Wörterbüchern des Deutschen“. In: *Sandig, Barbara (ed.): EUROPHRAS 92. Tendenzen der Phraseologieforschung*. Bochum, Brockmeyer.
- Lenk, Hartmut E.H. (2014) Kommunikative Routineformeln in Zeitungskommentaren. In: *Kommunikative Routinen. Formen, Formeln, Forschungsbereiche. Festschrift zum 65. Geburtstag von Prof. Dr. Irma Hyvärinen*. S.77-98. Peter Lang Verla.
- Lenk, Hartmut E.H. (2015) ‘Pragmatische Phraseme im Pressekommentar: Probleme ihrer Klassifikation’ In: *Zeitschrift des Verbandes Polnischer Germanisten Czasopismo Stowarzyszenia Germanistów Polskich*. Kraków.
- Mahdi, Hussein A. (2010) *Die Routineformeln im Deutschen und im Irakisch-Arabischen*. Marburg: Philipps-Universität. Germanistik und Kunstwissenschaften. Dissertation.
- Mayor, Sosa I. (2016) *Routineformeln im Spanischen und im Deutschen: eine pragmlinguistische kontrastive Analyse*. Praesens Verlag. Dissertation. 2006.
- Mujzer-Varga, Krisztina: Korpuslinguistische Untersuchung kommunikativer Routineformeln. In: *Germanistische studien X*. S.
- Palm, C. (1997) *Phraseologie. Eine Einführung*, 2. Auflage, Gunter Narr. Tübingen.
- Pavelić, A. (2022): *Pragmatische und interkulturelle Aspekte von Routineformeln im Deutschen und Kroatischen*. Rijeka: Filozovski fakultet.
- Płomińska, M (2020) Routineausdrücke in deutschen Gesetzestexten – Versuch einer Klassifizierung. In: *Colloquia Germanica Stetinensia*, 29.
- Ruusila, A (2009): *Wie sollten pragmatische Phraseologismen lexikografisch dargestellt werden? Modell eines Wörterbuchartikels für pragmatische Phraseologismen in einem deutsch-finnischen Spezialwörterbuch in*

- elektronischer Darstellungsform*. Helsinki: Germanistisches Institut. Magisterarbeit.
- Ruusila, A. (2010) *Pragmatische Phraseologismen und ihre lexikografische Darstellung. Am Beispiel eines mehrsprachigen elektronischen Spezialwörterbuches für Übersetzer*. Helsinki: Germanistisches Institut. Doktorarbeit. 2014.
- Sava, Doris: Hoch soll er leben! Routineformeln als Forschungsaufgabe der phraseologische Kontrastivik. In: *Germanistische Beiträge* 27..
- Stein, S. (2004) „Formelhaftigkeit und Routinen in mündlicher Kommunikation“. In: *Steyer, Kathrin (ed.) (2004): Wortverbindungen – mehr und weniger fest*. Berlin/New-York, de Gruyter.
- Stumpf, S. (2016): *Formelhafte (Ir-)Regularitäten . Korpuslinguistische Befunde und sprachtheoretische Überlegungen*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Zenderowska-Korpus, G. (2004) *Sprachliche Schematismen des Deutschen und ihre Vermittlung im Unterricht DaF*. Danziger Beiträge zur Germanistik 12. Frankfurt a. M.: Peter Lang.
- Vivaldi, Valentina/Zulategui, Juan Pablo L. (2019) Die Wunschformeln: eine kontrastive Analyse zwischen Standardspanischem und –deutschem. In: *Linguistica Pragensia* 29.
- Winzer-Kiontke, B (2016) „Gäbe es das Lehrwerk, würden wir es Ihnen empfehlen“. *Routineformeln als Lehr-/Lerngegenstand: Eine Untersuchung zu Vorkommen und didaktischer ... für Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. München: Lidicium.

Извори:

- Czop, Magdalena Lisiecka: *Formuły rutynowe i ich dydaktyzacja w podręcznikach do nauki języka niemieckiego jako języka obcego w gospodarce i biznesie*. 2021. https://www.academia.edu/71057425/Formu%C5%82y_rutynowe_i_ich_dydaktyzacja_w_podr%C4%99cznikach_do_nauki_j%C4%99zyka_niemieckiego_jako_j%C4%99zyka_obcego_w_gospodarce_i_biznesie?from_sitemap=true&version=2 Датум на пристап: 22.10.2022
- Höppnerová, Věra: Kommunikative Wendungen in der mündlichen und schriftlichen Sprache. In: *International Journal of Philology*. 2017. <https://www.europub.co.uk/articles/kommunikative-wendungen-in-der-mundlichen-und-schriftlichen-sprache-A-368974>. Датум на пристап: 22.11.2022
- Höppnerová, Věra: *Konventionalisierte Routineformeln*. <https://d-nb.info/1105034739/34> Датум на пристап: 22.10.2022
- Hувärinen, Irma: *Kommunikative Routineformeln im finnischen DaF-Unterricht*. In: *Informationen Deutsch als Fremdsprache*, 30. 2003. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/infodaf-2003-0405/html> Датум на пристап: 22.10.2022
- Hartmut, Lenk E. H: *Kommunikative Routineformeln in Zeitungskomentaren*. 2014.

- https://www.researchgate.net/profile/Hartmut-Lenk/publication/343135442_Kommunikative_Routineformeln_in_Zeitungskommentaren/links/5f183f9e45851515ef3e5909/Kommunikative-Routineformeln-in-Zeitungskommentaren.pdf. Датум на пристап: 22.10.2021
- Qisheng, Lui. *Effektives Lehren und Lernen*. 2018.
- <https://journals.ub.uni-heidelberg.de/index.php/litstr/article/view/86619>
- Viehweger, Dieter: *Semantische und pragmatische Aspekte äusserungskommentierender Gesprächsformeln*. <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2600> Датум на пристап: 13.12.2022
- Vivaldi, Valentina: *In bocca al lupo! / Hals und Beinbruch! Un'analisi contrastiva delle formule di augurio in tedesco e in italiano*. Universidad Pablo de Olavide de Sevilla. 2022.
- <https://www.scielo.br/j/delta/a/ZdmDgJySgNcs7B5PQywBQVs/abstract/?lang=en> Датум на пристап: 12.1.2023
- Vivaldi, Valentina: Was du nicht sagst! – ¡No me digas! Überraschung! Analyse deutscher und spanischer emotiver Formeln. S.241-268
- <https://docplayer.org/207578359-Was-du-nicht-sagst-no-me-digas-ueberraschung-analyse-deutscher-und-spanischer-emotiver-formeln.html> Датум на пристап: 22.12.2022
- Routineformeln.Iphras. http://www.iphras.eu/pdfs/for_teachers/routineformeln_a2b2_aufgabenmuster.pdf
Датум на пристап: 22.12.2022
- Redewendungen.
<https://www.geo.de/geolino/redewendungen/5851-rtkl-hals-und-beinbruch>.
Датум на пристап: 1.1.2023
- Redensarten.
https://www.redensarten-index.de/suche.php?suchbegriff=Die%2Blinke%2BHand%2Bkommt%2Bvom%2BHerzen&bool=relevanz&gawoe=a n&sp0=rart_ou Датум на пристап :14.10.2022

Mirjana Pachovska

**GREETINGS FORMULAS IN GERMAN AS A SECOND LANGUAGE
TEXTBOOKS IN REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA**

Abstract

Greetings Formulas (hereinafter: GF) along with the Formulae of Introduction are the first communicative phraseological units (hereinafter: CFU) that the foreign language learner encounters during the foreign language acquisition. GF reveal greatly about the manners of the sender, as well as about the relationship between the interlocutors, as well as about the occasion when those greetings are used. Foreign language learners are being introduced with different CPU both in textbooks and in foreign language classes during FL classes in elementary school. The purpose of this

research is to examine the types of GF comprised in German as a second foreign language textbooks in Republic of North Macedonia and, based on the excerpted examples, to make a comparison between GF at two levels: in primary and secondary education.

Keywords: Communicative Phraseological Units, Formal Greetings, German as a Second Foreign Language, Textbooks

Клучни зборови: комуникаџивни фразеолоџизми, формули за џоздравување, џермански како виџор сџирански јазик, учебници